Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia.
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetu.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneker*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
la administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 26. Braşovŭ, Vinerĭ-Sâmbătă, 4 (16) Februarie 1895.

„Partida poporală" în camera magnaţilorŭ.

Braşovŭ, 3 Februarie v. 1895

Nu puţină turburare a produsŭ în tabĕra guvernului ungurescŭ şi a partidei kossuthiste debutarea conducĕtorilorŭ aşa disei „partide poporale" în şedinţa de alaltăerĭ a camerei magnaţilorŭ.

Grofii: Ferdinand Zichy şi Nicolau Mauriţiu Eszterhazy au declaratŭ în tótă forma rĕsboiu guvernului Banffy. Cu o energiă şi cu o hotărîre neobicĭnuită, ei au anunţatŭ în numele oposiţiei din camera magnaţilorŭ, că n'au încredere în guvernŭ şi că de aceea vorŭ continua lupta în contra partidei dela putere şi a sistemului, ce-'lŭ representă ea.

Acéstă declaraţiune categorică s'a făcutŭ din incidentulŭ desbaterei asupra proiectului de indemnisare.

Ferdinand *Zichy* a arătatŭ, că magnaţii oposanţĭ au credutŭ unŭ momentŭ, că guvernulŭ Banffy vré într'adevĕrŭ sĕ restabilescă pacea şi sĕ liniştescă spiritele agitate, delăturândŭ stricăciunile causate prin legile bisericescĭ-politice. Unei astfelŭ de nisuinţe ei nu i-arŭ fi pusŭ nicĭ o piedecă. Dér adĭ s'a convinsŭ oposiţia, că intenţiunile de pacificare ale guvernului nu suntŭ sincere, căcĭ décă ar fi voitŭ „sĕ facă dreptate credinţei creştine şi catolice", ar fi avutŭ până acuma timpŭ şi ocasiune de a-o manifesta. Guvernulŭ n'a datŭ desluşirĭ până acuma asupra modificării proiectelorŭ de lege bisericescĭ încă nevotate, ér cu privire la întroducerea căsĕtoriei civile a făcutŭ nisce aserţiunĭ neliniştitóre şi dureróse. De pildă, voiesce ministrulŭ de interne sĕ încredinţeze învĕţătorĭ comunalĭ cu purtarea matriculelorŭ; legea matrimonială sĕ se esecute astfelŭ cu forţa, fără de procedura necesară. „Vĕdendŭ noi aşaderă", dise Zichy, „că guvernulŭ nu vré nicĭ sĕ retragă, nicĭ sĕ revisuéscă acea lege asupritóre, e lucru firescŭ, că încrederea, ce puteamŭ sĕ-o avemŭ în guvernŭ la numirea lui, s'a prefăcutŭ deja în neîncredere".

Cea mai interesantă parte a discursului d-lui Zichy este însĕ aceea, în care se plânge în contra abusurilorŭ comise de organele guvernului la alegerile cele mai recente. „E fórte periculosŭ", dise elŭ, „décă poporulŭ nu póte afla între marginele legale nicĭ unŭ remediu pentru gravaminele lui; décă alegĕtorii se depărtéză dela loculŭ alegerei în consciinţa, că au fostŭ în maioritate, şi totuşĭ au fostŭ învinşĭ în urma abusurilorŭ de oficiu; orĭ décă cerculŭ electoralŭ nu póte spera la nicĭ unŭ remediu, în consciinţa, că orĭ-ce încercare de a'lŭ dobêndi, ar fi zadarnică. Tóte aceste deştéptă cele mai rele patimĭ, de aceea guvernulŭ n'ar mai trebui s'aştepte plângerile alegĕtorilorŭ, ci însuşĭ ar trebui sĕ cerceteze, décă s'au întâmplatŭ orĭ nu abusurĭ şi sĕ le pedepséscă".

Declararea contelui *Eszterhazy* a fostŭ făcută în acelaşĭ sensŭ: „n'avemŭ încredere în guvernŭ", de aceea vomŭ continua lupta contra lui şi „nu numai elementele malcontente se grupéză adĭ în jurulŭ drapelului nostru": „învingerea în acéstă luptă va fi a nóstră". A mai accentuatŭ apoi, că „partida poporală" va avé o deosebită solicitudine pentru sórtea muncitorilorŭ şi a critisatŭ în fine şi elŭ cu tótă asprimea *abusurile electorale.*

Rĕspunsulŭ ministrului-preşedinte Banffy a fostŭ astă-dată mai puţinŭ conciliantŭ. Legile bisericescĭ-politice, dise elŭ, le va esecuta fără de a vătĕma simţĕmintele şi interesele confesiunilorŭ, ér în proiectele de lege, ce nu suntŭ încă votate, va admite eventualŭ numai modificărĭ de acele, carĭ „sĕ nu vateme integritatea principiilorŭ lorŭ". Câtŭ pentru abusurile electorale, elŭ declină rĕspunderea din partea guvernului, căcĭ „nu acesta a deslănţuitŭ lupta socială şi confesională, nu ómenii lui au dusŭ agitaţiunea până la altarŭ şi pe amvóne".

Multŭ se mâniă foile guvernamentale şi kossuthiste din causă, că domnii Zichy şi Eszterhazy facŭ acum pe protectorii şi apostolii poporului. Ce cutezare dela nisce magnaţĭ „conservativĭ şi reacţionarĭ", ca aceştia, sĕ vré sĕ representeze ei „interesele poporului!"

Organulŭ lui Kossuth apeléză la partida independentă, sĕ nu lase ca poporulŭ sĕ s'arunce în braţele lui Zichy şi Eszterhazy, căcĭ aceştia nu potŭ avé gândŭ bunŭ, de-óre-ce până acuma au tăcutŭ şi acuma „numai pentru-ca sĕ rĕstórne reformele bisericescĭ-politice şi pentru scopurile lorŭ reacţionare, recurgŭ la poporŭ şi la naţionalităţĭ".

Intr'unŭ punctŭ are dreptate „Egyetértés". Amintiţii magnaţĭ n'au întreprinsŭ până acuma nimicŭ în contra păgubitorului sistemŭ de guvernare şi nicĭ nu şi-au bătutŭ capulŭ cu „interesele poporului".

Stărĭ desolate în Ungaria.

Incetulŭ cu încetulŭ sĕ desvóltă în Ungaria o stare de lucrurĭ, care décă nu vomŭ numi-o domniă volnică, celŭ puţinŭ trebue s'o asĕmănămŭ cu o stare escepţională. Deja pe timpulŭ lui Szilágyi se deduse unŭ mare cercŭ de activitate judecătoriilorŭ din Transilvania, Timişóra Budapesta etc. Era vorbă adecă, sĕ se tracteze cu băgare de sémă, cestiunile scandalóse, despre carĭ deputatulŭ *Polonyi*, ridicândŭ pe faţă în camerĕ o grea acusă contra acestui sistemŭ, dice următórele:

Din punctŭ de vedere alŭ cultivărei dreptului eu numĕrŭ astădĭ Ungaria între cele mai nefericite ţĕrĭ din Europa. Orĭ cui îi potŭ dovedi, că pe continentulŭ europénŭ nu esistă nicĭ unŭ statŭ, în care nesiguranţa dreptului sĕ fiă aşa mare, ca la noi.

Şi baronulŭ *Kaas* dice următórele despre unŭ şirŭ de procese:

Aicĭ nu este permisŭ a păşi nepedepsitŭ contra corupţiunei, pentru libertate şi drepturile poporului, pentru religiune şi contra sistemului de guvernare numitŭ „liberalŭ". Totulŭ este astfelŭ întocmitŭ, că guvernulŭ câştigă absolutŭ procesele sale politice.

La acestea diarulŭ germanŭ „*Parlamentär*" face următórele observărĭ:

Aceste procese politice caracteriséză stările publice din Ungaria... Şi era lui Bach se fini cu procese politice, închidêndŭ pe toţĭ, carĭ păşiau contra absolutismului. Timpŭ de 20 anĭ tiranisă partida liberală Ungaria, dér până acuma în anii din urmă nicĭ-odată nu şĭ-a luatŭ refugiulŭ la persecuţiă politică prin judecătorii. Se vede, că aşa nu mai póte sĕ mérgă. Liberalismulŭ ungurescŭ şi întregŭ hypermaghiarismulŭ nu mai cunósce nicĭ dreptate, nicĭ adevĕrŭ. *Unde se pierde vada şi consciinţa morală, acolo începe arbitriulŭ şi volnicia.*

Discursulŭ d-lui Schullerus,

ţinutŭ în adunarea alegĕtorilorŭ Saşĭ din Sibiiu.

Scimŭ, că Dumineca trecută alegĕtorii săsescĭ din cele douĕ cercurĭ electorale ale oraşului Sibiiu, s'au adunatŭ, pentru ca sĕ se pronunţe în privinţa ţinutei deputaţilorŭ lorŭ. Cu o majoritate absolută de voturĭ s'a primitŭ propunerea lui Dr. C. *Wolff*, după care deputaţii săsescĭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS"

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

18) (Urmare).

XV. Inceputulŭ ostilităţilorŭ.

Totŭ ce s'a petrecutŭ până la mijloculŭ lui Septemvre din partea Românilorŭ, erau numai mijlóce şi planurĭ de pregătire în vederea marelui rĕsboiu civilŭ, care isbucnì dincolo peste hotarĕle Transilvaniei. Până la finea lui Septemvre, ba chiar nicĭ la începutulŭ lui Octomvre, noi Românii — deşi amŭ suferitŭ barbarii şi masacrări crudele la Abrudŭ, la St.-Craiu, la Mihalţiu şi la Luna; deşi noi eramŭ persecutaţĭ, suspiţionaţĭ, multĭ închişĭ şi maltrataţĭ în modŭ tiranŭ de către rebelĭ — totuşĭ n'amŭ recursŭ la omorŭ şi la jafŭ, ne-amŭ păstratŭ cumpĕtulŭ şi ne-amŭ călcatŭ pe inimă. Sânge ungurescŭ noi nu vĕrsarămŭ încă, n'am recursŭ la rĕsbunare pentru atâtea suferinţe îndurate, n'amŭ înfiinţatŭ tribunale negre, ca Sĕcuii din Tergulŭ-Mureşiului, n'amŭ conspiratŭ în modŭ criminalŭ, şi martorŭ ni-e Dumnedeu, că am ţinutŭ cumpĕna umanităţii şi mai pe susŭ de tóte amŭ respectatŭ dreptulŭ individualŭ.

Nu aşa însĕ conspiratorii şi rebelii kossuthistĭ. Ca esemplu mĕ mărginescŭ a spune, că fiulŭ consilierului br. Lazar Apor, adecă *George Apor* spândurase deja în Septemvre 1848 pe mai multĭ Românĭ în sălcile dela Iernutŭ, şi ca sĕ-şĭ satisfacă şi mai bine poftei sale diabolice, îşĭ aprinse o ţigară şi fuma printre cei spândurаţĭ, rîdêndu-le în faţă şi batjocorindu-i chiar şi după mórte.

În 28 Septemvre am plecatŭ cu frate-meu Isaie, cu tribunulŭ Tămaşiu, cu Orosŭ şi cu mai multĭ ómenĭ din Chirileu la Blaşiu, ca sĕ ne mai luămŭ unele şi altele informaţiunĭ. Sosindŭ în Blaşiu am aflatŭ pe Axente eserciându-şĭ ómenii pe lunca cea frumósă din josŭ de Blaşiu. Vorbindŭ cu elŭ, ne-amŭ înţelesŭ, ca eu cu ómeniĭ din prefectura mea, întorcêndu-ne acasă, sĕ desarmămŭ pe domniĭ ungurĭ din St. Paulŭ, fără însĕ de-a comite crime, séu omorurĭ, de carĭ ne înfioramŭ.

Ne-amŭ reîntorsŭ a doua di prin Cetatea-de-Baltă şi séra ajunserămŭ în Şomfalĕu la protopopulŭ *Nemeşŭ.* Aicĭ amŭ fostŭ primiţĭ cu lăutarĭ şi cu nespusă bucuriă. Domniĭ erau toţĭ fugiţĭ pe la cetăţĭ şi oraşe, şi numai puţinĭ neputincioşĭ dintre ei se mai aflau icĭ colo pe acasă.

După-ce amŭ cinatŭ, am făcutŭ o colectă de 60 fl. şi am trimisŭ pe tribunulŭ Bonta Petru la Mediaşŭ, ca sĕ cumpere prafŭ de puşcă, cremenĭ, capse, căcĭ puscile ni erau de diverse sisteme, unele cătănescĭ, marĭ ca nisce tângelĭ, ér altele în carĭ nu întrau plumbiĭ.

Duminecă am ridicatŭ poporulŭ, care se înmulţise la 5000 de ómenĭ şi, trecêndŭ prin Craifalĕu, amŭ ajunsŭ séra în Bordŭ. Aicĭ amŭ statŭ şi diua următóre, aşteptândŭ pe tribunulŭ Bonta, sĕ vină dela Mediaşŭ cu muniţia, ce-lŭ încredinţasem s'o cumpere. Elŭ însĕ n'a sositŭ, ér noi amŭ pornitŭ prin Şieulia şi de aicĭ către Ogra în susŭ pe drumulŭ ţĕrii.

In dreptŭ de St.-Paulŭ armata mi-am împărţit'o în douĕ direcţiunĭ. O parte am îndreptat'o în susŭ către făgădăulŭ de lângă drumulŭ ţĕrii, în liniă óblă cu Beşineulŭ dér în hatarulŭ St.-Paulului. Despărţĕmântulŭ acesta avea sĕ tragă unŭ cordonŭ până în Chirileu lângă Mureşiu. A doua parte avea sĕ între în St.-Paulŭ. Eu mĕ aflam în fruntea ei. Intrarea nóstră în St.-Paulŭ avea de scopŭ desarmarea domnilorŭ, ér décă ei ar încerca sĕ fugă, sĕ fiă împiedecaţĭ şi prinşĭ.

Armata, care a mersŭ către făgădăulŭ amintitŭ nu a esecutatŭ planulŭ, din care causă nu s'a putut trage nicĭ cordonŭ. Eu, ne-avêndŭ cunoscinţă despre acésta, am întratŭ în St.-Paulŭ încunjuratŭ de mare mulţime şi am percursŭ până în capulŭ satului „la fântâniţă". In St. Paulŭ erau: plebanulŭ (acum majorŭ) catolicŭ *Kolozsi* János şi vre-o 5—6 husarĭ kossuthianĭ. Aceştia înainteză, în desperarea lorŭ, cu Kolozsi în frunte printre poporulŭ înarmatŭ. Elŭ veni directŭ spre mine călare pe unŭ calŭ. Eu încă eram călare. Elŭ îmĭ întinse mâna de pace, eu însĕ i-am refusat'o. Atuncĭ fanaticulŭ plebanŭ trage sĕ descarce pistolulŭ dreptŭ în fruntea mea, dér pistolulŭ nu i s'a descărcatŭ. — „Csütörtököt mondott — i-am disŭ eu — plébános úr", lăsându-lŭ liberŭ sĕ vĕdŭ ce face, şi privindŭ cu dispreţŭ în faţa lui şi a morţii. Atuncĭ plebanulŭ mai trage încă odată, dér, voia lui Dumnedeu, pistolulŭ nicĭ a doua óră nu s'a descărcatŭ. Ómenii mei, vĕdêndŭ órba cutezare a acestui fanaticŭ popă catolicŭ, îlŭ încunjurară furioşĭ şi cu dreptŭ doritorĭ de-a rĕsbuna cumplitŭ acéstă cutezanţă cumplită, dér eu le-am făcutŭ lorŭ semnŭ sĕ se retragă şi sĕ nu-lŭ atingă de locŭ. Kolozsi şi cu husarii sĕi folosindu-se de umanitatea mea,

suntŭ provocaţĭ, *sĕ rĕmână* şi mai departe *în partidulŭ guvernamentalŭ*. Contra-propunerea profesorului Dr. Ad. *Schullerus*, după care deputaţii săsescĭ sĕ fiă *provocaţĭ a eşi numai decâtŭ din partidulŭ liberalŭ*, a fostŭ sprijinită numai de-o absolută minoritate. Vorbirea d-lui Schullerus, cu care elŭ s'a încercatŭ sĕ motiveze propunerea sa, pe scurtŭ a fostŭ următórea:

Onorată adunare electorală! Este de prima dată, după mulţĭ anĭ, că ni-se dă ocasiune, deoparte sĕ audimŭ dările de sémă ale deputaţilorŭ noştri, ér de altă parte sĕ ne manifestămŭ vederile şi părerile nóstre. Avemŭ datorinţa şi dreptulŭ sĕ criticămŭ ţinuta lorŭ din uitimulŭ periodŭ alŭ camerei. Cu tóte că raportulŭ deputaţilorŭ noştri este viu aprobatŭ din partea acestei adunărĭ electorale, totuşĭ hotărîtŭ trebue s'o aserămŭ, că *ţinuta deputaţilorŭ noştri* în unele dintre cele mai însemnate cestiunĭ din viéţa poporului nostru, *n'a corespunsŭ voinţei şi dorinţei părţii celei mai marĭ a poporului nostru săsescŭ.*

Când se lăţise faima despre numirea baronului Banffy, ca ministru-preşedinte, întrégă săsimea fŭ cuprinsă de o indignare morală, şi cu putere elementară se impuse simţulŭ, că este o imposibilitate morală, de-a sprijini unŭ guvernŭ alŭ cărui capŭ este Banffy. Nu voescŭ sĕ enumĕrŭ vocile din pressă, deóre-ce chiar şi organulŭ, ce represintă părerea cercurilorŭ nóstre conducĕtóre, „*Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt*" declarase, că este o cestiune de onóre pentru poporulŭ nostru, sĕ nu se facă lacheulŭ guvernului. Şi noi trebue s'o dicemŭ din convingere, că onórea poporului nostru nu permite sĕ sprijinimŭ guvernulŭ unui bărbatŭ, care, câtŭ timpŭ a petrecutŭ între noi, ne-a călcatŭ în picióre drepturile; dér nu este rĕsbunare nenobilă, când noi abdicemŭ sprijinulŭ acelui bărbat, care ca fişpanŭ ofensase adêncŭ în viéţa lorŭ naţională pe fraţii noştri bistriţenĭ, şi cu ei pe noi, ci suntŭ motive faptice, carĭ ne ducŭ la acésta. *Nu pe baronulŭ Banffy îlŭ urimŭ noi, ci sistemulŭ şovinismului maghiarŭ, personificatŭ în densulŭ.*

Ce împrejurărĭ au făcutŭ, că bărbatulŭ acesta, care posedă cea mai mică mĕsură de cualificaţiune parlamentară, sĕ se ridice în viéţa publică, şi sĕ atragă asupră-şĭ privirea corónei? Suntŭ următórele: încrederea şovinismului maghiarŭ, că *lui îi va succede, în fine, sĕ maghiariseze întrégă Ungaria*; speranţa pronunţată pe faţă. că elŭ „zimbitorulŭ Hercules", *va sdrobi capulŭ Hydrei aspiraţiunilorŭ naţionale*, şi că va face *sĕ amuţéscă cele din urmă sbuciumărĭ naţionale ale locuitorilorŭ nemaghiarĭ* din acéstă ţéră.

Domnii deputaţĭ dicŭ, că programulŭ partidului liberalŭ a rĕmasŭ neschimbatŭ. Se póte, că acésta stă faţă cu alte cestiunĭ însemnate, dér în ce privesce adevĕratulŭ liberalismŭ, adecă lumina şi aerulŭ trebuinciosŭ pentru desvoltarea cetăţenilorŭ nemaghiarĭ ai acestei ţĕrĭ, s'a făcutŭ o întorsătură evidentă. Baronulŭ Banffy a ruptŭ masca de pe faţa pseudo-liberalismului, şi d-nii deputaţĭ ar trebui sĕ vadă, că stau înaintea unui abisŭ şi sĕ-şĭ dică: Până aci, şi nu mai departe.

Deputaţii noştri, când au vorbitŭ despre grelele pericole, ce ar ameninţa statulŭ şi imperiulŭ prin eşirea din partidulŭ liberalŭ, şi-au adusŭ numai fugitivŭ aminte de pericolulŭ, ce ne ameninţă pe noi, de pericolulŭ *demoralisărei politice.* Se dice, că baronulŭ Banffy ar fi disŭ odată, că pe Saşĭ trebue sĕ-i demoraliseze, ca sĕ-i pótă predomni. Trebue sĕ protestămŭ cu indignare contra acestei murdărirĭ a libertăţii nóstre politice. Noi suntemŭ unŭ poporŭ sĕracŭ, suntemŭ greu asupriţĭ, suntemŭ desbinaţĭ chiar în mijloculŭ nostru, dér totuşĭ ne mai rĕmâne una, ce vomŭ apĕra până la ultimulŭ rĕsufletŭ, adecă numele nostru cinstitŭ. Nu este permisŭ, sĕ ne arunce în faţă óre-cine, că noi ne vindemŭ părerile nóstre libere, politice, de frica sĕu pentru preţulŭ de avantagii materiale.

După tóte cele dise, de sine se înţelege, că trebue *sĕ desaprobămŭ şi sĕ regretămŭ* faptulŭ, că deputaţii noştri n'au eşitu numai decâtŭ din partidulŭ liberalŭ îndată după numirea lui Bánffy, ca ministru-preşedinte. De atuncĭ au trecutŭ sĕptĕmânĭ, şi adunarea alegĕtorilorŭ noştri numai acum târdiu află de lipsă a lua hotărîrĭ.

Comitetulŭ cercului nostru electoralŭ hotărîse, că rĕmânerea deputaţilorŭ săsescĭ în partidulŭ liberalŭ sĕ depindă dela *garanţiile* îndestulitóre, ce le ofere ministrulŭ-preşedinte cu privire la programulŭ Saşilorŭ şi la instituţiunile însemnate ale vieţii nóstre bisericescĭ şi comunale. Deputaţii noştri dicŭ, că ei suntŭ liniştiţĭ prin declarările ministrului-preşedinte. Noi însĕ trebue sĕ privimŭ lucrulŭ mai de aprópe.

Programulŭ nostru poporulŭ fixéză în punctŭ 4 ţinuta nóstră faţă cu întregitatea statului, şi declară, ca cea mai mică mĕsură de libertate şi îndreptăţire a locuitorilorŭ nemaghiarĭ, ţinerea legii de naţionalitate. Acestŭ punctŭ ar fi trebuitŭ sĕ formeze obiectulŭ principalŭ în „cestiunea garanţiilorŭ". Insĕ Bánffy în programulŭ sĕu vorbesce de „*cultivarea eminentă a caracterului maghiarŭ alŭ statului ungarŭ unitarŭ*", şi unde e vorbă despre legea de naţionalitate, nu lipsescŭ cuvintele: „*până la graniţele caracterului maghiarŭ*" etc. Şi chiar în aceste clausule zace lucrulŭ principalŭ. Ministrulŭ declară, că elŭ voiesce sĕ susţină legea de naţionalitate, *întru câtŭ îi convine lui*, adecă chiar pe acele părţĭ, carĭ pentru noi suntŭ mai însemnate, n'are de gândŭ sĕ le observe.

In fine mai este unŭ punctŭ, care nu ne oferă nicĭ cea mai puţină „liniştire". Ministrulŭ-preşedinte declară, că elŭ *nu aprobă modulŭ cum s'a creatŭ programulŭ săsescŭ şi nu aprobă grupările după naţionalităţi.* Cu unŭ cuvêntŭ, ministrulŭ-preşedinte *tăgăduesce îndreptăţirea formală a programului săsescŭ*, ca programŭ alŭ unui partidŭ.

Domnii mei, ast-felŭ stămŭ noi cu garanţiile. Nimenĭ nu va puté susţiné, că în declarările ministrului-preşedinte zace óre-care „liniştire"; a vedé în aceste declarărĭ garanţiile cerute, ar însemna, că voimŭ sĕ jucămŭ comediă noi între noi, pe când timpulŭ şi starea nóstră suntŭ fórte seriόse. Nu rĕmâne decĭ altă posibilitate, decâtŭ ca deputaţii noştri sĕ iasă din partida liberală, şi décă acum după 4 sĕptĕmânĭ eşirea acésta e mai grea, trebue sĕ aruncămŭ rĕspunderea asupra acelora, carĭ atâtŭ de târdiu au oferitŭ adunărei electorale posibilitatea, sĕ dea espresiune părerei sale.

In numele celorŭ de o părere cu mine facŭ următórele propunerĭ:

1. Adunarea electorală îşĭ esprimă părerea sa de rĕu, că deputaţii n'au eşitŭ din partidulŭ liberalŭ numai decâtŭ după numirea baronului Bánffy, ca ministru-preşedinte;

2. După-ce prin declarările ministrului-preşedinte nu s'a micşoratŭ neîncrederea faţă cu elŭ şi faţă cu sistemulŭ representatŭ prin elŭ, ci din potrivă, s'a măritŭ, deputaţii suntŭ provocaţĭ, sĕ iasă numai decâtŭ din partidulŭ liberalŭ.

SCIRILE DILEI.

3 (15) Februarie.

Agenturile Asociaţiunei. Scimŭ, că în urma conclusului luatŭ în adunarea generală dela Săbeşulŭ săsescŭ, Comitetulŭ centralŭ alŭ Asociaţiunei a provocatŭ despărţĕmintele, sĕ urgiteze înfiinţarea de agenturĭ la sate. După cum vedemŭ din „Transilvania", organulŭ Asociaţiunei nóstre, cestiunea acésta este adĭ cu interesŭ discutată din partea adunărilorŭ generale ale diferitelorŭ despărţĕminte, dintre carĭ unele, ca d. e. despărţĕmêntulŭ dela Sibiiu, Făgăraşŭ Sighişóra etc., au şi luatŭ mĕsurĭ pentru esecutarea conclusului. Tot-odată Comitetulŭ centralŭ a hotărîtŭ, ca tuturorŭ agenturilorŭ comunale, carĭ vorŭ aduna la anŭ celŭ puţinŭ 5 fl., sĕ li-se trimită gratuitŭ foia „Transilvania", în care se vorŭ publica în viitorŭ şi articulĭ destinaţĭ anume pentru poporŭ, mai alesŭ din sfera economiei de casă, industriei şi comerciului.

—o—

Erăşĭ o fóiă română oprită. Noulŭ ministru de interne nu vré sĕ rĕmână îndĕrĕtulŭ lui Hieronymi. Numai dilele trecute amŭ adusŭ scire, că a opritŭ trecerea mai multorŭ foi române de peste Carpaţĭ la noi în ţéra „opreliştelorŭ". Acum de nou şĭ-a repeţitŭ acéstă bravură, oprindŭ trecerea peste graniţă a fóiei „*Lumea nouă*", ce apare în Bucurescĭ.

—o—

Pastorala episcopului din Vesprimŭ. Episcopulŭ catolicŭ din Vesprimŭ *Horning* a datŭ dilele acestea o pastorală de paresimĭ, cum e obiceiulŭ în biserica catolică. In pastorala acésta *Horning* îndémnă pe catolicĭ, sĕ se ridice cu toţiĭ pentru apĕrarea catolicismului ameninţatŭ. De aicĭ înainte catolicii sĕ nu mai voteze pentru duşmanii catolicismului. Unŭ pasagiu alŭ pastoralei dă sĕ se înţelégă, că catolicii sĕ nu se unéscă cu naţionalităţile, ci numai cu coreligionarĭ de-ai lorŭ.

—o—

O păţaniă a deputatului Şerbanŭ. „*Magyarórszag*", şi după elŭ tóte foile din Pesta, aducŭ scirea, că „feciorulŭ popii din Voila" a avutŭ o curiósă păţaniă într'o călĕtoriă pe trenŭ dela Braşovŭ către Budapesta. S'a întêmplatŭ Marţĭ. Şerbanŭ urcă trenulŭ la Braşovŭ într'unŭ vagonŭ de cl. I. In cupeu mai era unŭ domnŭ necunoscutŭ, care i s'a recomandatŭ, ca proprietarŭ din comitatulŭ Pojonŭ. Intr'aceea necunoscutulŭ îi mai recomandă unŭ prietinŭ şi s'au pusŭ a juca *calabrias.* Joculŭ decurgea fórte animatŭ şi circulau sume marĭ între cartoforĭ. La începutŭ Şerbanŭ şi-a pierdutŭ aprópe tóte paralele, dér în urmă şi le recâştigă şi, în bucuria lui, a învitatŭ pe cei doi tovarĕşĭ de jocŭ în vagonulŭ de mâncare, ca sĕ-i tracteze. După cină Şierbanŭ s'a reîntorsŭ în cupeulŭ sĕu şi s'a culcatŭ. Abia durmì unŭ sfertŭ de óră, când simţì o mână streină în busunarulŭ dinăuntru alŭ rocului. Şerbanŭ sare spăriatŭ şi prinde de grumadĭ pe tâlharŭ, strigândŭ: „unde 'mĭ e portofelulŭ?", şi se întinse după revolverŭ. „Acolo" rĕspunse mişelulŭ, şi aruncândŭ repede portofelulŭ i lŭ arătă într'unŭ colţu alŭ cupeului. Astfelŭ Şerbanŭ şi-a recăpătatŭ banii, însĕ nu lăsă pe tâlharŭ, ci l'a ţinutŭ prinsŭ până la Cluşiu. Ajungêndŭ la Cluşiu, unŭ poliţaiu a luatŭ în grija sa pe „proprietarulŭ" din Pojunŭ şi l'a dusŭ la poliţiă, ca sĕ descopere cine şi de unde-i „marele proprietarŭ" maghiarŭ.

—o—

Starea archiducelui Albrecht, după cum se telegrafiază din Arco, merge din ce în ce spre rĕu. Durerile îi crescu într'una dér puterile n'au ajunsŭ încă la gradulŭ minimalŭ.

—o—

Bóla episcopului sêrbescŭ Popovicĭ din Timişóra s'a agravatŭ fórte multŭ — dice „Dreptatea" de Joi. — După ultima constatare a medicilorŭ, amputarea piciorului bolnavŭ a devenitŭ neîncungiuratŭ de lipsă, căcĭ numai operaţiunea póte sĕ fiă ultimulŭ remediu pentru înlăturarea catas-

---

scăpară din mijloculŭ poporului iritatŭ, pe nisce cai ca smeii, tulind'o la fugă către curtea de din susŭ a lui Haller Lajos, şi prin lunca numită „Cigarît" din hotarulŭ Chirileului trecură, ca nălucile, peste cordonulŭ, ce era sĕ fiă trasŭ, ca sĕ împiedece fuga lorŭ. Ómenii mei l'au persecutatŭ până la mijloculŭ luncei, dér lorŭ li-a succesŭ sĕ trécă ca fulgerulŭ tocmai pe dinaintea căruţei fratelui meu Isaie, şi sĕ se refugieze către *Rîtulŭ Bii* (Vajai rét), unde erau adunaţĭ Ungurii.

După acéstă scenă mişcătóre, eu, fără de a-mĭ pierde cumpĕtulŭ şi sângele rece, am mersŭ cu ómenii mei până în mijloculŭ satului (St.-Paulŭ). Aicĭ bĕtrânulŭ grofŭ *Haller* Ignácz îşĭ scosese tóte armele, de carĭ avea fórte multe. In jurulŭ armelorŭ erau adunaţĭ o mare mulţime de Ungurĭ, foşti iobagĭ şi ei ca şi Românii. Fără nicĭ o împotrivire am culesŭ armele, le-amŭ încărcatŭ pe douĕ carĕ şi le-am trimisŭ la Iernutŭ, unde se aflau, c'unŭ despărţămêntŭ de ómenĭ gata de arme, preotulŭ-protopopŭ Iosifŭ Lazarŭ, Aronŭ Tămaşiu preotŭ în Bordŭ şi preotulŭ din Şieulia.

Apoi am întratŭ în casa plebanului Kolozsi, am culesŭ şi de aicĭ tóte armele, câte le-amŭ aflatŭ, le-amŭ pusŭ şi acestea pe unŭ carŭ, şi, după-ce pe cele mai bune ni le-amŭ reservatŭ, celelalte le-amŭ trimisŭ la destinaţiunea lorŭ.

În timpŭ ce eu eram cuprinsŭ cu acéstă afacere, poporulŭ, ajunsŭ la supremulŭ gradŭ alŭ iritaţiunei, s'a dusŭ la curtea de din susŭ a grofului *Haller* Lajos şi dedându-se la escese, a prădat'o. Ajungêndu-mĭ scire despre acésta, am grăbitŭ numai decâtŭ, ca sĕ contenescŭ prădarea, dér era prea târdiu. Incidentulŭ acesta m'a amărîtŭ şi întristatŭ fórte tare şi, ducêndu-mĕ în Chirileu, am cercatŭ multŭ sĕ dau de urmele iniţiatorilorŭ prădării, dér în zadarŭ.

După-ce am întratŭ în Chirileu, ómeniĭ s'au aşedatŭ câtŭ prin case, câtŭ prin cimiterŭ în jurulŭ bisericei, şi care pe unde a pututŭ. Am lăsatŭ, ca pentru onoraţiorĭ sĕ se taie o óie grasă, vinŭ bunŭ era la tatălŭ meu, care da bucurosŭ, căcĭ pe vremile acelea nime nu mai conta la ceea ce avea.

Intrasemŭ deja în Octomvre. Ungurimea se afla tótă înarmată. Proprietariĭ ungurĭ dela sate s'au trasŭ cu averile lorŭ mişcătóre şi cu familiile, pe la oraşe. Fierberea între Românĭ şi Ungurĭ era mare peste mĕsură.

Poporulŭ meu din Chirileu era nespusŭ de entusiasmatŭ pentru o acţiune seriósă. Vorbirile mele, ale tribunului Tămaşiu şi ale lui Orosŭ îlŭ electrisau de minune. Afară de acésta sburau ca săgeţile scirile despre crudimile şi atrocităţile, ce le făceau inimiciĭ noştri de mórte cu inteliginţĭ, preoţĭ şi mirenĭ românĭ.

Pe timpulŭ acesta se afla la noi în Chirileu şi nenorocitulŭ *Vasilie Popŭ*, despre care am mai făcutŭ amintire şi asupra sorţiĭ căruia spunŭ aicĭ câte-va cuvinte. Elŭ era teologŭ de Sibiiu; tatălŭ sĕu preoţia în Nasna, comună între Kisfalud, Sâncraiu şi aprópe de Têrgulŭ Mureşului. Intr'o séră, ce-i plesnesce lui în capŭ, ne spune, că elŭ merge acasă. Inzadarŭ îlŭ desfătuiamŭ cu toţiĭ. Preotésa fratelui meu Isaie îşĭ tocmise la unŭ croitorŭ din Têrgulŭ-Mureşiului o haină şi fusese tocmai după ea. Mergêndŭ la croitorŭ, ea audi acolo cum vorbeau calfele dicêndŭ: „La nópte vomŭ sĕ mergemŭ la vênatŭ". I-am comunicatŭ lui Vasilie Popŭ aceste vorbe, sperândŭ, că-lŭ vomŭ îndupleca sĕ nu plece şi sĕ rĕmână cu noi. Insĕ elŭ nu s'a abătutŭ dela propusulŭ sĕu, şi a plecatŭ. Era lună ca diua şi unŭ aerŭ plăcutŭ de tómnă, când a plecatŭ.

Mergêndŭ acasă la Nasna s'a îmbrăcatŭ în haine ţĕrănescĭ, a încălţatŭ opincĭ, şi cu vre-o câţĭ-va feciorĭ din satŭ a eşitŭ şi a umblatŭ pe uliţă. Dér ce sĕ vedĭ? Calfele, despre carĭ am amintitŭ, şi alţĭ vre-o câţĭ-va ştrengarĭ ungurĭ, audêndŭ că elŭ se află în Nasna, au mersŭ, l'au prinsŭ şi l'au dusŭ la Têrgulŭ Mureşiului.

A doua di ne-amŭ hotărîtŭ sĕ mergemŭ, sĕ-lŭ eliberămŭ. Pornesce o mulţime mare de ómenĭ, au venitŭ şi din Molomfalĕu şi când ajunseseră în Niraşteu satulŭ gemea de lume de omŭ, gata a merge spre eliberarea lui Vasilie Popŭ. Unŭ omŭ era pusŭ ca strajă în turnulŭ bisericei. In curênd straja acésta avisà, că de din josŭ de către Recea, pe drumulŭ ţĕrii, în dreptulŭ Vidrasĕului vinŭ nisce husarĭ kossuthianĭ şi nisce hintee (calesce). Vestea acésta n'a băgatŭ spaimă în nicĭ unulŭ din noi. Când ajunseră în mijloculŭ satului, ómeniĭ li-au ţinutŭ drumulŭ. Unŭ feciorŭ alŭ diacului din Niraşteu, cu numele *Noanea*, sare înaintea hinteului şi prinde frênele cailorŭ. Atuncĭ din hinteu se ridicà unŭ domnŭ şi dise:

— Eu sunt *Miko Imre*, guvernatorulŭ.

— Bine, că eştĭ! i-s'a rĕspunsŭ deodată din mai multe părţĭ. Dér şi noi

trofei. Renumitulŭ chirurgŭ din Viena, Dr. *Albert*, care înainte cu două săptămânĭ a fostŭ la patulŭ bolnavului, de astădată nu va mai veni însu-șĭ pentru a săvârși operațiunea, căcĭ elŭ are tótă încrederea în mediculŭ spitalului din locŭ Dr. *Bécsi* Gedeonŭ, care póte sĕ îndeplinéscă amputația cu succesŭ. Medicii din locŭ însĕ, înainte de a esecuta operația, aștéptă rĕspunsulŭ și sfatulŭ D-rului Albert. Episcopulŭ e slăbitŭ de totŭ și stadiulŭ bólei e fórte îngrijitorŭ. Amputațiunea va trebui decĭ sĕ se facă chiar astădĭ. — Amputația, după-cum cetimŭ adĭ, s'a și făcutŭ cu succesŭ escelentŭ.

—o—

Apanagiulŭ lui Milanŭ. Exregele Milanŭ a cerutŭ dela guvernulŭ sĕrbescŭ sĕ-i dea apanagiulŭ anualŭ de *600,000* francĭ. Guvernulŭ sĕrbescŭ însĕ i-a rĕspunsŭ, că din considerațiunĭ financiare, nu-i póte da, decâtŭ *400,000* francĭ, cu mai multe rate.

—o—

Impĕratulŭ germanŭ învingătorului italianŭ. După cum spune fóia „Italia Militare", împĕratulŭ Wilhelm, în înțelegere cu regele Umbert, a datŭ generalului italianŭ *Baratieri* ordinulŭ vulturului roșŭ cl. I.

—o—

1. *Unŭ mijlocŭ de casă ieftinŭ.* Pentru regularea și conservarea unei mistuirĭ bune se recomandă cunoscutele prafurĭ Seidlitz ale lui Moll. Cutiĭ originale 1 fl. bucata. Se póte căpăta dilnicŭ pri poștă de cătră farmacistulŭ A. Moll, liferentulu curții din Viena Tuchlauben 9. In farmaciile din provincia sĕ se céră preparatul lui Moll provĕdutŭ cu marca de contravenție.

Cestiunea națională în Senatulŭ românŭ.

Discursulŭ dluĭ **D. A. Sturdza** *ținută în ședința dela 10 (22) Dec. 1894.*

(Urmare.)

.... Și după-ce d-lŭ ministru ne dice, că acéstă cestiune nu póte sĕ aibă unŭ resunetŭ destulŭ de puternicŭ și de durerosŭ în inimile nóstre, totŭ d-sa găsesce „că s'a făcutŭ dintr'ênsa unŭ obiectŭ de „agitațiune zadarnică și o armă politică de partidŭ". Dér cum póte sĕ nu ne agiteze acéstă cestiune, de vrema ce e atâtŭ de mare și de însemnată pentru noi? Și mai dice, că noi amŭ luat'o, ca sĕ facemŭ o armă de partidŭ? Décă cestiunea acésta e atâtŭ de mare și de însemnată, precum o denumesce însușĭ d-sa, întrebŭ: atuncĭ de ce guvernulŭ nu a luat'o în mână? De ce nu o apĕră, ca o cestiune vitală a țĕrei și a poporului românŭ? De ce nu a luat'o elŭ în mână, ca sĕ nu o ia partidulŭ național-liberalŭ? Ce? Voia, ca nimenĭ sĕ nu o apere?

Dér și noi érăși se contradice ministrulŭ. Dicea totŭ d-sa în anul trecutŭ și bătea din palme: „Bine a făcutŭ Sturdza, că a „pusŭ cestiunea românéscă din Transilva„nia pe tapetŭ, ca sĕ despărtéză de putere, „se face imposibilŭ, căcĭ se pune în ostili„tate védită cu Ungaria". Acésta se reduce la următórea axiomă de politică: aci în România sĕ nu aibă miniștri noștri simțiminte românescĭ, dér miniștrii ungurĭ sĕ aibă în Ungaria simțeminte unguresci. Décă amŭ avea ministri cu simțiminte românescĭ, asemenea lucrurĭ, cum se petrecŭ, de sigurŭ nu s'ar întêmpla.

Décă cestiunea națională depărtéză de la putere pe partidulŭ naționalŭ-liberalŭ, a-șĭ dori sĕ sciu, cum acestŭ partidŭ face din cestiunea națională o armă de partidŭ? Atâta minte avemŭ și noi, aceștia din partidulŭ naționalŭ-liberalŭ, câtŭ și d-nii Lahovari cu ai sĕi, ca sĕ alegemŭ acele arme carĭ ne potŭ aduce la putere, ér nu pe acele, carĭ ne depărtéză de putere.

D-lŭ ministru de externe, Al. Lahovari: Dér nu am disŭ acésta.

D-lŭ Dim. Sturdza: Ațĭ disŭ acestea și d-vóstrĕ și foile și foițele d-vóstrĕ. (Sgomotŭ, întreruperĭ). Vĕ rogŭ sĕ nu mĕ întrerupețĭ.....

....Décă cestiunea națională consistă tocmai într'unŭ interesŭ vitalŭ alŭ țĕrei nóstre, cum póte cine-va din ea sĕ facă o armă de partidŭ? Décă e vorba de armă, cestiunea națională trebue sĕ fiă arma tuturorŭ. Cu atâtŭ mai rĕu pentru aceia, carĭ nu vorŭ sĕ o ia în mână și sĕ apere interesele națiunei!

Eu credŭ, că unde e o cestiune importantă pentru țéra, pentru némŭ, e de datoria nóstră, a fiă-căruia, sĕ o luămŭ în mână și sĕ fimŭ la postulŭ nostru pentru a o apĕra. De ce ne numimŭ, de ce suntemŭ ómenĭ politicĭ? Ca sĕ ne vîrîmŭ în momente grele sub masă? Sĕ ne închidemŭ în întunericŭ? Sĕ negămŭ pericolele și suferințele? Sĕ fimŭ fățarnicĭ cu lumea? Cu noi înșine? Cu aceia, carĭ ne au încredințatŭ interesele lorŭ cele mai scumpe? Nu! De aceea suntemŭ ómenĭ politicĭ, ca sĕ pricepemŭ greutățile, ca sĕ ne uitămŭ în fața lorŭ, ca sĕ dicemŭ cuvêntulŭ nostru francŭ și lealŭ, ca sĕ făptuimŭ cu curagiu, cu abnegațiune de sine, cu devotamentŭ nemărginitŭ, ca sĕ învingemŭ greutățile. Altfelŭ nu suntemŭ vrednicŭ sĕ fimŭ nicĭ ministri, nicĭ representanțĭ ai țĕrei. Altfelŭ nu meritămŭ numele de ómenĭ politicĭ.

Intrebarea este: esistă, orĭ nu esistă cestiune națională? Și a-șĭ dori aci, sĕ ésă verĭ unulŭ și sĕ ne dică: nu esistă cestiune națională.

Aci sĕ mĕ contradică cine-va. Dér cine îndrăsnesce sĕ o facă? Cine ar îndrăsni, scie, că s'ar ridica în contra lui o furtună de desaprobare și de blestemŭ dela o margine la alta a țĕrei. Apoi, décă nu îndrăsnimŭ sĕ negămŭ, că esistă cestiunea națională, cum putemŭ sĕ îndrăsnimŭ sĕ lucrămŭ în contra ei, și încă pe furișŭ, pe ascunsŭ, cu două fețe?

In ce constă cestiunea națională? Am disŭ și o mai repetŭ, pentru-că e bine, ca adevĕrurile sĕ se spună câtŭ de desŭ, sĕ intre în mintea, în inima, în cugetulŭ și în acțiunile fiă-căruia, ca astfelŭ minciuna sĕ nu mai pótă străbate. Fiă-care Românŭ, de la micŭ până la mare dela bogatŭ până la sĕracŭ, trebue sĕ scie, că cestiunea națională nu e o cestiune de petrecere, ci e cestiune de datoriă, de datoria cea mai mare, cea mai înaltă, cea mai sfântă, ce póte sĕ aibă unŭ Românŭ.

Se sugrumă dincolo o treime a némului nostru.

Etă cestiunea națională.

Acéstă treime a némului nostru, care se sugrumă, strigă la cerŭ de durere și de îngrijire! Ea strigă până la cerŭ: nu se póte! Nu voimŭ sĕ fimŭ sugrumațĭ! Voimŭ sĕ rĕmânemŭ Românĭ.

Etă cestiunea națională.

Glasulŭ Românilorŭ în pericolŭ trece peste Carpațĭ în valea Dunărei, și ne înfioréză pe tofĭ. Etă cestiunea națională.

Și noi sĕ ne închidemŭ ochii? Sĕ ne închidemŭ urechile? Sĕ ne închidemŭ inimile? Sĕ ne închidemŭ cugetările? Sĕ devenimŭ o bucată de pétră neînțelegĕtóre?

D-lorŭ, sute de anĭ a fostŭ poporulŭ românŭ oprimatŭ, asupritŭ, umilitŭ. După sute de anĭ a ventŭ secolulŭ alŭ nouĕ-spredecilea, secolulŭ liberatorŭ, care a ridicatŭ și clasele sociale și popórele, le-a scosŭ din suferințe și întunericime, li-a datŭ viéță, i-a făcutŭ ómenĭ. Și acum, când și Românii începură a respira aerŭ liberŭ, binfăcĕtorŭ, întăritorŭ, când și Românii se credeau sigurĭ, că vorŭ puté trăi în pace și liniște, că vorŭ puté respire, ca cetățenĭ liberĭ, privindŭ viitorulŭ cu încredere; atuncĭ s'a aruncatŭ peste ei unŭ altŭ poporŭ, pe care 'lŭ socoteamŭ ca frate și ca amicŭ, pentru-că trăia și viețuia cu poporulŭ nostru la unŭ locŭ, în aceeașĭ țéră, s'a ridicatŭ cu mâna vrăjmășéscă, ca sĕ 'lŭ desființeze. Etă cestiunea națională.

Putețĭ d-vóstră sĕ o înlăturațĭ numai cu frase diplomatice?

Nu putețĭ!

Atuncĭ e de datorie sĕ spunețĭ clarŭ Maghiarilorŭ, cum stau lucrurile, și sĕ nu vĕ mai căsnițĭ sĕ le dațĭ pe furișŭ mână de ajutorŭ, căcĭ acésta complică numai situațiunea și o face încă mai primejdiósă.

Cum? Dela întemeiarea acestei coloniĭ de către Românĭ, ea a resistatŭ în contra tuturorŭ încercărilorŭ de a fi desființată. Au trecutŭ secole și ea a resistatŭ. Au trecutŭ invasiunile barbarilorŭ, și poporulŭ românŭ a rĕmasŭ în picióre. Au trecutŭ în urmă secolĭ de lupte crâncene și poporulŭ românŭ nu s'a înmuiatŭ. Și când s'a liberatŭ de lanuțurile, care-'lŭ țineau încătușatŭ, și a întratŭ și elŭ în rêndulŭ popórelorŭ, atuncĭ credețĭ, că a venitŭ timpulŭ ca sĕ fiă îngenunchiatŭ. Credețĭ, că a venitŭ timpulŭ, ca fiă-care sĕ ne închidemŭ în întunericulŭ consciinții nóstre, sĕ amuțimŭ și sĕ ne mulțumimŭ cu frase a la Gambetta?

Apoi, cei carĭ stau la închisóre dincolo, răslețĭ de familiile lorŭ, suferindŭ pe nedreptŭ închisórea, ca nisce criminalĭ de rêndŭ; apoi preoții românĭ dușĭ la închisóre pe josŭ, pe arșița cea mai mare, două dile, precum a fostŭ dusŭ părintele Lucaciu; apoi decimile de preoțĭ, bărbațĭ luminațĭ, închișĭ în temnițele criminalilorŭ dela Clușiu; óre suferințele acestora sĕ nu ne misce până în fundurile cele mai adâncĭ ale sufletelorŭ nóstre? Și sĕ ne mulțumimŭ cu frase fără sensŭ, cu întorsăturile unei diplomații neputinciόse, pentru-că ne este frică fiă de parlamentulŭ, fiă de guvernulŭ din Budapesta?

Parlamentulŭ și guvernulŭ din Budapasta credŭ, că facŭ bine țerii lorŭ! Dér și noi trebue sĕ lucrămŭ cum este bine pentru țéra nóstră.

(Va urma.)

---

vremŭ sĕ mergemŭ, sĕ slobodimŭ pe Vasilie Popŭ.

— Tréba asta lăsaț'o în grija mea și „*pe onórea mea*". Eu voiu merge și-lŭ voiu elibera.

Guvernatorulŭ Miko avea cu sine 24 de husarĭ, carĭ n'au făcutŭ nicĭ o mișcare. Noi vĕdêndŭ, că nu ne atacă și sciindŭ, că nu vomŭ puté isprăvi tocmai bine în Vașarheiu cu Săcuii, ne-am încredutŭ în „onórea" lui Miko, pe care l'am dimisŭ în pace. Vĕdêndu-se scăpatŭ din Nirașteu, a luat'o la fugă țĕpĕnă. Eu nu eram de față, când s'a întêmplatŭ scena acésta, care comunicându-mi-se, am făcutŭ aspre imputărĭ ómenilorŭ mai inteligențĭ, că de ce l'au lăsatŭ pe Miko și nu l'am făcutŭ amanetŭ până ne vorŭ reîntórce întregŭ și sănĕtosŭ pe Vasilie Popŭ. Dér totulŭ era prea târdiu.

Miko s'a dusŭ la Tĕrgulŭ-Mureșiului, dér și-a păpătŭ onórea, căcĭ pe Vasilie Popŭ nu l'a eliberatŭ. Nu sciu, décă n'a pututŭ, orĭ n'a vrutŭ. Destulŭ, că pe Vasilie Popŭ l'au spânduratŭ în hotarulŭ Mediașfalĕului, pe o colină, ce se ridică dreptŭ cu casa lui părintéscă din Nasna, așa încâtŭ îlŭ puteau vedé părințiĭ de acasă.

(Va urma.)

Petrecerea din Predealŭ.

Funcționarii gărei Predealŭ au arangiatŭ alaltăerĭ séra o serată dansantă în salónele gărei. Inteligența română din Brașovŭ încă a fostŭ representată la numita petrecere prin 14 membri.

Inainte de începerea dansului, pe la órele $9^{1}/_{2}$, a sositŭ cu trenulŭ din România prefectulŭ județului Ploeștĭ, d-lŭ *Elefterescu*, însoțitŭ de sub-prefectŭ și mai multe notabilitățĭ din Ploeștĭ din întregŭ județulŭ, împreună cu soțiile lorŭ. La gară fură primițĭ de șefulŭ de gară din Predealŭ, d-lŭ *Romulus Bĕrsanu*, și de unŭ numĕrosŭ publicŭ asistentŭ, ér musica militară a regimentului 7 de Prahova din garnisóna Ploescĭ întonă marșulŭ „*Deștéptă-te Române.* După primire îndată întréga societate plecă cu torțe și între sunetele musicei la băile cu aburŭ, construite de Direcția căilorŭ ferate române pentru funcționarii internaționalĭ ai gărei situate față 'n față cu gara. Aci archimandritulŭ din Sinaia, părintele *Dionisie*, sĕvêrși sfințirea băilorŭ, la a cărorŭ ridicare are unŭ însĕmnatŭ meritŭ și d-lŭ G. *Pecicĭ*, directorulŭ puțurilorŭ de petroleu din Câmpina.

După sĕvêrșirea sfințirei, urmă petrecerea cu dansŭ, la care a luatŭ parte unŭ numĕrŭ fórte frumosŭ de dame și domnĭ. Amintimŭ, că s'a dansatŭ și „Romana" de 6 părechĭ din Brașovŭ. Totŭ publiculŭ presentŭ a încunjuratŭ pe dansatorĭ, admirândŭ acestŭ frumosŭ dansŭ naționalŭ, ér la sfêrșitŭ a eruptŭ în aplause.

La o óră după miedulŭ nopții urmă pausa, în decursulŭ căreia publiculŭ luă locŭ la mesele bogate ale restaurantului dela gară. In timpulŭ mesei a toastatŭ d-lŭ prefectŭ E l e f t e r e s c u pentru Maj. Sa regele Carolŭ, ér d-lŭ B ê r s a n ŭ a ridicatŭ unŭ toastŭ pentru d-lŭ prefectŭ, altul pentru óspeții brașovenĭ. După pausă s'a continuatŭ dansulŭ animatŭ, care dură până la 5 óre diminéța. Erĭ după petrecere, óspeții plecară spre case. Cei din România plecară cu trenulŭ de diminéță, ér cei din Brașovŭ cu trenulŭ de după amédŭ.

In totalŭ, petrecerea a fostŭ fórte reușită, mulțumită funcționarilorŭ dela gară, carĭ îșĭ deteră tótă silința, ca sĕ satisfacă pe óspețĭ. Meritulŭ principalŭ însĕ la arangiarea și buna reușită a petrecerei îlŭ are incontestabilŭ d-lŭ B ê r s a n ŭ, care cu afabilitatea sa cunoscută a sciutŭ sĕ mulțăméscă și îndatoreze pe toțĭ, carĭ au avutŭ plăcerea sĕ ia parte la acéstă petrecere frumósă.

Telegramă particulară a „Gaz. Trans."

Sătmarŭ, 15 Februarie — *Procesulŭ părintelui Lucaciu,* ce era sĕ se pertracteze adĭ din nou înaintea tribunalului de aicĭ, *s'a amânatŭ.* *) S'au fostŭ adunatŭ mulțime de Românĭ, în deosebĭ țĕranĭ.

Scirĭ telegrafice.

Viena, 14 Februarie. „*Polit.* Corr." *desminte* scirea despre mobilisarea trupelorŭ de reservă turcescĭ.

Lățindu-se faima despre *abdicerea prințului Bulgariei*, s'a întrebatŭ ambasada bulgară despre starea adevĕrată a lucrului; nu s'a aflatŭ însĕ nicĭ unŭ momentŭ, care ar întări acéstă faimă.

Gorița, 14 Februarie. După-ce deputații slovenĭ nu au venitŭ la ședință și astfelŭ dieta a fostŭ incapabilă de a aduce hotărîrĭ, *di ta se închise.*

Arco, 14 Februarie. Aprinderea de plumânĭ, de care sufere archiducele *Albrecht, s'a agravatŭ.* Domnesce mare îngrijire. Puterile n'au scădutŭ.

Parisŭ, 14 Februarie. Intre locotenentulŭ *Canrobert* și deputatulŭ *Hubbard* s'a întêmplatŭ unŭ duelŭ, în care acestŭ din urmă fù ușorŭ rănitŭ.

Belgradŭ, 14 Februarie. Se dice, că consiliulŭ ministerialŭ a hotărîtŭ *mobilisarea a cincĭ regimente* pentru de-a întări garnisónele din cercurile Zaiciar, Uzica, Jagodina și Rangielovac, unde s'au observatŭ *mișcărĭ antidinastice.*

Mentone, 15 Februarie. *Majestatea Sa* visită ierĭ pe ex-împĕrătésa *Eugenia*, petrecêndŭ la ea peste o jumĕtate de óră.

Arco, 15 Februarie. Buletinulŭ de séră despre starea archiducelui *Albrecht* sună astfelŭ: Diua a petrecut'o liniștitŭ. La 5 óre d. a. fierbințéla a ajunsŭ la 39 grade. Frigurile crescŭ. Respirația fórte grea.

Viena, 15 Februarie. Buletinulŭ din Arco dă ansă la marĭ îngrijirĭ. Speranța medicilorŭ se baséză pe constituțiunea puternică a archiducelui.

Sofia, 15 Februarie. Faimele despre *abdicerea prințului Ferdinand* suntŭ minciunĭ rĕutăciόse.

Belgradŭ, 15 Februarie. Fostulŭ archimandritŭ bosniacŭ și acum agitatorŭ socialistŭ, *Pelagicĭ*, a fostŭ deținutŭ și condusŭ la Mitropolitulŭ, care în presența întregului clerŭ îlŭ lipsi de demnitatea preoțéscă.

NECROLOG. **Rafira N. Șerbanŭ**, soția d-lui parochŭ gr. cat. Nic. Șerbanŭ din Voila, a rĕposatŭ la 13 Febr. n. c. în alŭ 46-lea anŭ alŭ etății și alŭ 31 alŭ căsĕtoriei. O jălesce întristatulŭ soțŭ cu fiiĭ sĕi: Dr. Nic. Șerbanŭ, deputatŭ; Alexandru, teologŭ; Roseta căs. Radeșŭ, Ana căs. Vișioli, vĕd. Ana și vĕd. Bucura Streza, ca mamă, împreună cu alte rudenii. — Fiă-i țĕrêna ușóră!

Literatură.

A apărutŭ Nr. 3 alŭ revistei literare-beletristice pentru familiă **„Rêndunica"**, cu următorulŭ sumarŭ: Românĭ, de George Simu; Profesorulŭ Iordache, de Marg. Moldovanŭ; Fă capĕtŭ!, de T. Bocancea; Fumŭ de tutunŭ, de Gr. Mărunțeanu; Nu se póte, de Enea P. Bota; George Daudinŭ, séu bărbatulŭ înșelatŭ (trad.), de Iosifŭ Schiopulŭ;; Rămurele: Rĕsbunarea Zefirului, de Antoniu Poppŭ; Feliurite de *** „Rândunica" apare în Sibiiu de trei orĭ pe lună și e redactată de d-lŭ Sivestru Moldovanŭ. Conținutulŭ ei e variatŭ, amusantŭ și instructivŭ. Prețulŭ abonamentului e pe anŭ 6 fl., $^{1}/_{2}$ anŭ 3 fl., pe $^{1}/_{4}$ anŭ 1 fl. 70 cr.

---

*) Scimŭ, că causa amânării este, că părintele Lucaciu sufere de reumatismŭ acutŭ. Red.

Proprietarŭ: **Dr Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Februarie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.65
Renta de coróne ung. 4% . .	99.40
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	127 75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	103.70
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.65
Bonurĭ rurale ungare	98.20
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.50
Imprum. ung. cu premii	162.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segediu.	153.50
Renta de hârtie austr.	102.30
Renta de argint austr.	102.30
Renta de aur austr.	125.95
Losurĭ din 1860	159.50
Acții de-ale Băncei ung. de credit. .	503.25
Acții de ale Băncei austro-ungară .	1108.—
Acții de-le Băncei austr. de credit.	415.25
Napoleondorĭ	9.84
Mărcĭ imp. ger.	60.67½
London (lire sterlinge).	124.40
Rente de coróne austr.	100 20

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 15 Februarie 1895.

Bancnote rom.	Cump. 9.76	Vênd.	9.78
Argint român.	Cump. 9.70	Vênd.	9.75
Napoleon-d'orĭ	Cump. 9.82	Vênd.	9.85
Galbenĭ	Cump. 5.85	Vênd.	5.90
Ruble rusescĭ	Cump. 132.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump. 60.20	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75	Vênd.	101.75
Lire turcescĭ	Cump. 11.15	Vênd.	1—.—

Nr. pen. 456—1895.

PUBLICAȚIUNE.

La unŭ câne impușcat în 6 a lunei curente, care a mușcatŭ persóne și cânĭ, s'a constatatŭ, pe temeiulŭ obducțiunei polițiane veterinare, făcută în 9 a lunei curente, turbarea.

In sensulŭ §-lui 68 al art. de lege VII din 1888 se dispune pe teritoriulŭ orășenescŭ, cu ḑiua de aḑĭ începêndŭ, o contumație de cânĭ de 40 de ḑile, observânduse tot-de-odată, cumcă cânĭ provăḑuțĭ în sensulŭ §-lui 6 al statutului comitatensŭ pentru cânĭ cu botniță, au de a se conduce în decursulŭ timpului de contumație pe strade și locurĭ publice pe lângă provederea cu botniță și de frînghie, pe cândŭ cânĭ menițĭ pentru păḑirea casei, au de a se ținea legațĭ.

Nementținerea acestei publicațiunĭ, se consideră ca transgresiune. Contrafăptuitorii se pedepsescŭ conformŭ §-lui 154 punct. i) al art. de lege VII din 1888, cu o pedépsă până la 100 fl., pe cândŭ cânii liber umblătorĭ, în sensulŭ §-lui 188 a ordinațiunei pentru executarea amintitei legĭ, se vor prinde și se vor ucide de călăulŭ orășenescŭ.

Brașovŭ, 10 Februarie. 1895.

6231,—3. **Căpitănatulŭ orășenescŭ.**

Sosirea și plecarea trenurilorŭ în Brașovŭ.

Sosirea trenurilorŭ în Brașovŭ:

I. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéța.
Trenulŭ accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 25 minute séra.
Tr. exp. Românŭ: 5 óre 07 m. diminéța.

2. Dela Bucurescĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 1 minute séra.
Trenulŭ accel.: 10 óre 37 minute séra.
Tr. expr. Românŭ: 10 óre 19 m. séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Brașovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 36 min. diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 1 óră 44 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 0 óre 00 min. séra.

Dela Brașovŭ la Ch.-Oșorheiu.

Trenulŭ de persóne: 3 óre 10 după am.
Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 50 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 50 min. séra.

Plecarea trenurilorŭ din Braș.

I. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 8 min. diminéța.
Trenulŭ accel.: 2 óre 45 min. după am.
Trenulŭ de persóne: 7 óre 43 min. séra.
Tr. expr. Român: 10 óre 26 min. séra.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ accel.: 4 óre 59 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de amêḑĭ.
Trenulŭ accel.: 2 óre 19 min. după am.
Tr. expr. Românŭ: 5 óre 14 m. dimin.

3. Dela Brașovŭ la Zĕrnescĭ:

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 35 min. diminéța.
„ „ 4 „ 55 m. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 0 óre 00 min. séra.

4. Dela Ch.-Oșorheiu la Brașovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 19 min. dimin.
Trenulŭ de persóne: 1 óră 51 m. d. am.
Trenulŭ mixtŭ: 7 óre 20 min. séra.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.